

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№3(2)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 704 sahifa,
16-mart, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woosyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Katta guruh tarbiyalanuvchilarida kasb haqidagi dastlabki tasavvurlarni shakllantirish metodikasini innovatsion ekotizim sharoitida takomillashtirish	18
Uralova Fotima Baxtiyor qizi	
Malakali sportchilarning kommunikativ qobiliyatlarini takomillashtirishda sotsiologik yondashuv (gandbolchilar misolida).....	23
G. A. Valiyeva	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida motor alaliyali bolalarni ruhiy va nutqiy rivojlantirish usullari	27
Suyunova Surayyo Ulash qizi	
Sog'lom bola ekotizimining asoslari: ovqatlanish, immunitet va rivojlanish	31
Israilova Xusnida Adilovna	
Mobil ilovalar yordamida mustaqil o'qishni rivojlantirish	37
Raximova Feruza Najmiddinova	
Biologiya darslarida muammoli ta'lim texnologiyasini qo'llash orqali mantiqiy fikrlashni rivojlantirish	42
Dauekeeva Gulistan Orinbaevna	
Talabalarga ingliz tilidagi matnlarni kommunikativ metod yordamida o'qish texnikasini takomillashtirish usullari	46
Mo'minova Mahliyo Axrorjonovna	
Velosiped haydashning afzalliklari.....	49
Raxmonova Go'zal Bobir qizi	
Компетентностный подход как стратегическая основа модернизации образования и его реализация в преподавании русского языка как иностранного в Узбекистане	54
Мирзакбарова Севда Бахиддиновна	
Umumta'lim maktablarida texnologiya fani mashg'ulotlarini tashkil etishning zamonaviy yondashuvlari va metodlari.....	58
Ziyamova Gulbaxor Tulabayevna	
Типы аббревиации в русском и узбекском языках: сравнительно-типологический анализ.....	62
Рахмонова Бахтигул Пайзилловна	
Maktabgacha ta'limda nutqni rivojlantirish jarayonida didaktik o'yinlardan foydalanish metodikasi	65
Abidjonova Mushtariybonu Qobiljon qizi	
Tarbiyaviy tadbirlarni samarali tashkil etishda maktabgacha ta'lim tashkiloti va ota-onalarning o'zaro hamkorlik masalalari.....	71
Sanayeva Surayyo Bobonazarovna, Jabborova Shaxina G'affor qizi	
Qadriyatli yondashuv asosida talabalarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalash mexanizmlarini takomillashtirish ..	76
G'aybullayev Quvonchbek G'olibovich	
Maktab o'quvchilarida stressga barqarorlik namoyon bo'lishining psixologik tahlili	83
Ismoilova N. Z.	
Yoshlar ma'naviyatini shakllantirishda milliy qadriyatlarning o'rni.....	87
Karshiyev Jaxongir Abdirayimovich	
Funksional savodxonlikni rivojlantirishda o'qish savodxonligining o'rni va ahamiyati	91
Xatamova Munisa Mamadulla qizi	
Transformatsiyalash tizimi asosida o'quvchilarning loyihalash kompetensiyalarini rivojlantirish samaradorligi	95
Jurayeva Zulayxo Islomovna	
Zamonaviy boshqaruv nazariyalarida rahbar muloqoti (transformatsion, kommunikativ va ishtirokchi boshqaruv yondashuvlari asosida).....	102
Islamova Difuza Dilshodovna	

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida pedagogik kompetentlikni tabaqalashgan yondashuv asosida rivojlantirish mazmuni	107
Begmatova Nasiba Mengnarovna	
Bo'lajak maxsus pedagoglarni inklyuziv ta'limda subyektlar faoliyatini o'rgatish metodikasi	112
Dilshodov Abrorjon Dilshodjon o'g'li	
Pre-Reading Activities to Enhance Foreign Language Reading Comprehension: Reading "The Adventures of Tom Sawyer" in 10–11 Grades	118
Djumaniyazova Zulfiya Kaliyevna	
Nutq aktlarini o'rgatishda autentik materiallardan foydalanishning metodik imkoniyatlari (filologik yo'nalish talabalari misolida)	122
Fayzulloeva Chevar G'ayrat qizi	
Yangi O'zbekistonda talaba-yoshlarni milliy yuksaltirishda jadid-marifatparvarlari ilgari surgan g'oyalarning o'rni va roli	125
Mamadaliyev Abduvoxid Maxsitaliyevich	
Gimnastikaning O'zbekistonga kirib kelish va rivojlanish tarixi	128
N. Q. Mamasidova	
Uglevodorodlar tarkibini aniqlashda massa ulushiga asoslangan refleksiv yondashuv (7-9-sinflar misolida)	131
Maxamadiyev Sharofiddin Jumaboyevich, Smanova Zulayxo Asanaliyevna	
Screencasting materiallarini yaratish va ularni o'quv jarayonida qo'llash	134
Maxmudova Dilfuza Meliyevna, Ergashov Niyozxon Ilyozxon o'g'li	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda so'z shakllanishini psixolingvistik asoslari	137
Moxirabonu G'aniyeva Adxam qizi	
Maktabgacha ta'limdagi muammolar va yechimlar: o'zbekiston respublikasi tajribasi	140
N. Sh. Miryusupova	
Interaktiv kartografik resurslar va ularning ta'lim jarayonida qo'llanilishining didaktik, kognitiv hamda metodik asoslari	143
Olimova Aziza Abdullayevna	
Mentorlik tizimining tarixiy ildizlari va rivojlanish bosqichlari	147
Oxunova Dilnoza Qaxxorjonovna, Abdumannonova Durdonaxon Shuxratjon qizi	
Talabalarining psixologik holati va stress omillarining prokrastinatsiyaga ta'siri hamda mustaqil ta'lim faoliyatini qo'llab-quvvatlash usullari	150
Razakov Farxod Kuvondikovich, Rajabov Hikmat Toshevich	
Talabalarni stulda o'tirgan qiyofachi portreti ranglavhasini ishlashga o'rgatish metodikasi	154
Sadatov Chori Xolmuradovich	
Organik kimyo fanini o'qitishda teskari ta'lim va texnologiyalarning ahamiyati	158
Umrbekova Maftuna Ulug'bek qizi, Babanazarova Ayzada Omirbaevna, Abdulkakimova Gulziyba Ziyatdinovna	
Duduqlanishni bartaraf etishda kompleks metodlarini qo'llashning samaradorligi	162
Xasanova Barnoxon Abdusattor qizi	
Shaxsga yo'naltirilgan yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik kompetentligini takomillashtirish	165
Xolbozorova Nasiba Xolbozar qizi	
Проектирование персонализированных образовательных сценариев в дошкольном образовании средствами генеративного искусственного интеллекта	168
Пак Диана Александровна	
Bo'lajak pedagoglarni tayyorlashda STEAM yondashuvining roli	170
Atenov Jandarbek Dayrabay o'g'li	
Innovatsion ta'lim muhitida talabalarining kasbiy muloqot kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik asoslari	173
Bo'ltakov Sanjarbek Xazratqul o'g'li	
Alohida ta'lim ehtiyojlari mavjud bo'lgan bolalar uchun inklyuziv ta'lim tizimining ahamiyati	176
Mehmonova Nodiraxon Yusufxon qizi	

Duduqlanish nutq kamchiligini korrektsiyalashning maxsus va integratsiyalashgan texnologiyalarini rivojlantirish.....	180
Boxodirova Gulasalxon Ibrohimovna	
Эссе как инструмент формирования и диагностики компетенций в системе высшего образования .	184
Шейхмамбетов Сервер Рефикович	
Matallar va folklor hikoyalari: maktabgacha ta'lim tashkilotlarida interaktiv dars texnologiyalari.....	188
Azimova Nodira Hikmatovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda jismoniy sifatlarni rivojlantirish va ularni sportga yo'naltirishning pedagogik asoslari.....	191
Norboyev Komiljon Jurakulovich, Rustamova Kamola Xayrulla qizi	
Oliy ta'lim muassasalarida ijtimoiy-gumanitar fanlarning o'qitilishining ahamiyati.....	194
Burkhanova Sabo Tulanovna	
Oliy ta'lim muassasalarida O'zbekistonning eng yangi tarixini o'qitishning metodologik asoslari va muammolari	197
Norbutayeva Guzal Abdig'ofurovna	
Ta'lim tashkilotlarida sifatni boshqarish jarayonlarini tizimli rejalashtirishning nazariy va amaliy asoslari.....	200
Abdurashit Karimovich Avliyakov	
Tarbiya darslari samaradorligini oshirishda abdulla avloniy pedagogik hikmatlaridan foydalanishni metodik tashkil etish.....	204
Daliyeva Eliza Zokir qizi	
Badiiy-tarixiy meros asosida bo'lajak pedagoglarning refleksiv tafakkuri va kasbiy identifikatsiyasini rivojlantirish	207
Qodirova Mavluda Maxodir qizi	
Adabiyot darslarida lirik asarlarni vizual yondashuvlar asosida o'qitish usullari.....	210
Sobitova Mahmudaxon Shuxratbek qizi	
ESG tamoyillarini ta'lim tizimiga joriy etish orqali talabalarda ekologik, ijtimoiy va boshqaruv ko'nikmalarini shakllantirish	216
Tursunova Shahzoda Baxromovna	
Социально-психологические факторы нарушения психологического здоровья в семье	219
Гулру Тургунова	
O'zini tarbiyalash (self-development) g'oyasining Ibn Sino ta'limotidagi o'rni	229
Usmanova E'zoza Zokirjonovna	
Оценка динамики физиологических показателей волейболистов 12–16 лет в предсоревновательный и соревновательный периоды.....	234
Умматалиева Шерзода Шерали угли	
Individual sport turlarida sportchilarning natijadorlik kompetensiyasini motivatsion omillar asosida shakllantirish.....	239
Baratov Nasriddin Karshibayevich	
O'smirlarda internetdan ortiqcha foydalanishning psixologik oqibatlarini	243
Fayziyeva Nodira Sobirovna	
Transakt analiz: shaxslararo muloqotni tahlil qilishning nazariy va amaliy asoslari	247
Nilufar Sayfidinovna Sangirova	
Inklyuziv ta'lim jarayonini boshqarish mexanizmlarini rivojlantirish (umumiy o'rta ta'lim maktablari misolida)	252
Abdug'aniyev Abdurauf Abdumannonovich	
O'zbek milliy kurashining tarixiy rivojlanish bosqichlari va uning yoshlar tarbiyasidagi pedagogik ahamiyati.....	257
Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Almardanov Xasan Asqarovich	
Belbog'li kurashning shakllanishi va rivojlanish tarixi: jismoniy tarbiya tizimidagi o'rni va metodik imkoniyatlari	261
Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Norqizilov Muxammadbek Sherali o'gli	

Dzyudo kurashining tarixiy evolyutsiyasi va uning ta'lim jarayonida kompetensiyaviy yondashuv asosida qo'llanishi	265
<i>Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Norqobilov Jamshid G'ulomovich</i>	
Dzyudo kurashining tarixiy evolyutsiyasi va uning ta'lim jarayonida kompetensiyaviy yondashuv asosida qo'llanishi	270
<i>Xomudjonova Feruza Komiljon qizi, Nurullayev Fazliddin Murodulla o'gli</i>	
Raqamli muhitda shaxs xulq-atvori dinamikasi (bolalik va o'smirlar misolida)	275
<i>Raimdjanov Mirkarim Tolibjon o'g'li</i>	
O'quvchilarning intellektual qobiliyatlarini oshirishning pedagogik va psixologik asoslari	278
<i>Suvanova Baxtigul Baxridinovna</i>	
Xalqaro tajriba asosida o'quvchilarda tadbirkorlik ko'nikmalarini shakllantirish mexanizmlari	283
<i>Azimov I. T., Mirzayeva N. I.</i>	
Boshlang'ich sinflarda ingliz tili o'qitishda didaktik vositalardan foydalanish	288
<i>Ziyaboyeva Sevara Saydullayevna</i>	
Yuqori malakali o'rta masofaga yuguruvchilarning jismoniy rivojlanish dinamikasi	292
<i>Nazarov Nuriddin Baxranovich</i>	
Maktab direktorining partisipativ boshqaruv faoliyatida qarorlar qabul qilish jarayonida ishtirokchilarning roli	297
<i>Jabborova Yulduzxon Hasan qizi</i>	
Tibbiyotda nizoli vaziyatlar va ularni bartaraf etish usullari	301
<i>Olimova Dono Shakirovna, Baxtiyorova Shahnoza Mansurbekovna</i>	
Ichki kasalliklarni tashxislashda klinik fikrlashning o'rni	304
<i>Tilavova Muqaddas, Hasanova Munisa, Mamatqulova Fayzo, Hakimova Xonbuvi Hakimovna</i>	
Транснациональные компании и проблема суверенитета национального государства	307
<i>Ф. Равшанов, Л. Сохибова</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarda o'quv-biluv faoliyati motivatsiyasini rivojlantirishning pedagogik ahamiyati	311
<i>Muhammadiyeva Manzura Maratovna, Musulmonova Sabrina Akmal qizi</i>	
Texnologik ta'limda xorijiy tajriba	316
<i>Lochinbek Abdirasulov</i>	
Talabalarda ilmiy-tadqiqot ko'nikmalarini rivojlantirishning nazariy-metodologik asoslari	319
<i>Saffarova Mohidil Axmadovna, Mustafayeva Feruza Anvar qizi</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ona tili darslaridagi asosiy resurslari: "ona tili" darsligi, mashq daftari, o'qituvchi kitobi ta'lim samaradorligini oshirishning muhim omili sifatida	324
<i>Soatova Hilola Shuhrat qizi</i>	
Harbiy vatanparvarlik tarbiyasi – zamonaviy jamiyat taraqqiyotining muhim omili sifatida	328
<i>R. D. Mustayev, H. F. Abduvositov</i>	
Русскоязычная литература Узбекистана современного периода: проблематика, поэтика и художественный анализ	332
<i>Чернова Татьяна Алексеевна</i>	
O'smirlar orasida tengdoshlar bosimi va uning psixologik ta'siri	335
<i>Toshpo'latova O'g'loy Baxtiyor qizi</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning maktabgacha yoshdagi bolalarda iste'mol madaniyatini shakllantirish jarayonida targeting yondashuvining pedagogik nazariy asoslari	339
<i>D. G. Umnov</i>	
Ona tili darslarini ikkinchi til tamoyillari asosida tashkil etish masalalari	344
<i>Maxkamova Guluzroxon Abdumutalibovna</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida mustaqil ishlarni pedagogik jihatlardan tashkil etishning nazariy va amaliy aspektlari	347
<i>Mahkamov Mahammadjon Dadajonovich</i>	
Boshlang'ich sinflarda interfaol metodlar asosida dars jarayonini takomillashtirish metodikasi	351
<i>Muhammadjonova Durdonaxon Bahromjon qizi</i>	
Tarix darslarini modellashtirishda pedagogik metodlar tasnifi va ularning samaradorligi	354
<i>Ikrom Qodirov</i>	

Hadassah gospital maktabi modelining o'ziga xos xususiyatlari, pedagogik samaradorligi va uni O'zbekiston gospital maktablariga tatbiq etishning ahamiyati	357
<i>Abdullayev Aziz Habibullayevich, Ochilov Orazbek Qosim o'g'li, Alimova Dono Abbosxanovna</i>	
Davlat boshqaruvi tizimida korrupsiyaviy xavf-xatarlarni baholash va prognozlash metodologiyasi.....	361
<i>Amirxo'jayev Shukurjon Qurbonovich, Sotvoldiyev Akbarjon Umidjon o'g'li</i>	
Neyropedagogik yondashuv asosida o'quvchilarda pozitiv fikrlashni rivojlantirishning ilmiy-nazariy va amaliy asoslari	364
<i>Babakulova Dilnoza Ramazonovna</i>	
Boshlang'ich sinflarda nutqiy nuqsonlarning oldini olish va o'quvchilarning talaffuz madaniyatini shakllantirish metodikasi	367
<i>Baxtiyorova Nastarin Baxriddinovna, Daminova Dilbar Melimurodovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining bilim olishga qiziqishini oshirishda gamifikatsiya elementlaridan foydalanishning nazariy-metodik asoslari.....	370
<i>G'aniyeva Gulxayyo Islom qizi, Raxmatova Shaxlo Mansurovna</i>	
Ingliz tili darslarida kitobxonlik ko'nikmalarining o'ziga xosligi	373
<i>Jo'raboyeva Turg'unoy Ikromjon qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida lingvokognitiv kompetentlikni rivojlantirishning didaktik tizimi.....	377
<i>Kozimova Sadoqat</i>	
Umumta'lim maktablarida tabiiy fanlar (science)ni o'qitish orqali ekologik savodxonlikni shakllantirishning pedagogik asoslari	380
<i>Majitov Turg'unali Anvar o'g'li</i>	
Oilaviy munosabatlarda manipulyativ muloqot indikatsiyasi: psixologik tahlil va eksperimental natijalar.....	383
<i>Nishanova Zulfizar Yashin qizi</i>	
Bo'lajak mutaxassislarining kasbiy tayyorgarligini takomillashtirishda raqamli ta'lim texnologiyalarining o'rni.....	386
<i>Nurulloyev Firuz No'monjonovich</i>	
Talabalarining kasbiy kompetensiyalarini shakllantirishning tarixiy-pedagogik asoslari (ma'rifatparvar mutafakkirlar merosi misolida).....	390
<i>Sabirov Kaxramon Bektursun o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'lim yoshidagi 5-6 yoshli bolalarda muammoli vaziyatlarni mustaqil yechish qobiliyatini shakllantirish metodikasini takomillashtirish.....	393
<i>Tillayeva Vasila O'ktam qizi</i>	
Kritik fikrlash kompetensiyasining pedagogik va didaktik mazmuni	398
<i>Tursunaliyev Shaxzod Sherali o'g'li</i>	
Kurashchi qizlarning texnik harakatlarini kinematik va kinetik modellashtirish	402
<i>Xomudjonova Feruza Komiljon qizi</i>	
Oliy ta'limda ishga doir muloqot asoslari fanini o'qitish orqali talabalarning og'zaki fikrlash va nutq faoliyatini rivojlantirish	406
<i>Yuldasheva Dilnoza Bekturodovna</i>	
Роль онлайн-платформ и образовательных сервисов в формировании ответственности студентов.....	409
<i>Гуламов Жасур Баходирович</i>	
Изучение изменений полярного переключения негативных и позитивных эмоций среднего воздействия в процессе развития/реабилитации механизмов эмпатии	413
<i>Ягудин Дмитрий Рустамович</i>	
Produktiv nutq ko'nikmalari orqali nutq aktlarini o'qitish samaradorligi.....	421
<i>Sadikov Erkin Tursunovich</i>	
Проблемы формирования письменной коммуникативной компетенции у студентов выпускных курсов высших учебных заведений	424
<i>Раджабова Зебинисо Анваровна</i>	
Pedagogika sohasida yangi ilmiy yo'nalish – pedagogik innovatsiya.....	427
<i>M.U. Raxmanova</i>	

Muammoli o'qitish asosida kichik maktab yoshidagi o'quvchilarning ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirish.....	431
<i>Giyasova Shaxnoza Abdurafikovna</i>	
9–10 yoshli o'quvchilar orasidagi nizolarni korreksion yondashuv bilan boshqarish	435
<i>Qulmatov Sindorqul Ibragimovich, Yarbekova Yulduz Bahromjon qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda raqamli mediakompetentlikni rivojlantirish	439
<i>Mo'minova Madina, Mamasodiqova Saida</i>	
Разработка приложения для визуализации и анализа решения задач линейного программирования.....	442
<i>Маматов Ислонбек Ильесович, Бурунова Муниса Баходировна</i>	
Mustaqil ta'lim topshiriqlarini integrativ modellashtirish tashkiliy-metodik muammo sifatida	448
<i>Ibroximova O'g'iloy Inomjon qizi</i>	
Boshlang'ich ta'limda axloqiy tarbiyani baholash va "tarbiya kundaligi"ni joriy etish metodikasi.....	451
<i>Norimboyeva Sarvinov Abror qizi, Norimboyeva Sarvinov Abror qizi</i>	
Talabalarda vatanparvarlik fazilatlarini rivojlantirishning nazariy-pedagogik va didaktik asoslari	456
<i>Xaydaraliyev Xurshid Xamidullayevich</i>	
Zamonaviy yosh oilalarda gender munosabatining o'rganilganlik holati	462
<i>Abduqayumova Gulnoza Karimjon qizi</i>	
Arifmetik progressiyani o'qitishda "progressiya konstruktori" amaliy-tadqiqot metodining samaradorligi....	466
<i>Abdurahmonova Zamira Raxmatullayevna</i>	
Maktabgacha ta'lim yo'nalishi talabalarining kasbiy kompetentligini shakllantirishning mazmuni.....	471
<i>Ashurova To'lg'anoy Ergashevna</i>	
Onlayn shaxmat platformalarining boshlang'ich sinf o'quvchilari tafakkuriga ta'siri	475
<i>Boboqulov Chori Urolovich</i>	
Ta'lim tizimida boshqaruv samaradorligini oshirish.....	480
<i>Kadirkulov Dilmurod Alimahamedovich</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda muloqot madaniyatini shakllantirish mezonlari.....	485
<i>Mirsagatova Nargiza Sayfullayevna</i>	
Communicative Language Teaching in Modern Classrooms: Strengths, Limitations, and Pedagogical Implications	490
<i>Mirzaliyeva Sarvinov</i>	
Pedagogika oliy ta'lim muassasasi talabalarining fizikadan metodik faoliyatga tayyorgarligini rivojlantirish	493
<i>Murtazayev Zohid Murtazayevich</i>	
Zo'ravonlikning inson ruhiyatiga salbiy ta'siri va oqibatlarini	497
<i>Mutabarxon Maxsudova</i>	
STEM ta'limi sharoitida o'quvchilarning texnik tafakkurini rivojlantirishning transdisiplinar metodik modeli	501
<i>Normuxamedov Zarif</i>	
Jadidchilar asarlarida boshlang'ich ta'limga oid pedagogik qarashlarning nazariy asoslari	507
<i>Sariboyeva Aziza G'apur qizi</i>	
Pedagogika tarixida dars samaradorligini oshirish bo'yicha qarashlar va amaliyotdagi innovatsion loyihalar tahlili.....	510
<i>To'raqulova Feruza Jobir qizi</i>	
Yosh qizlarda shaxsiy mustaqillik va oilaviy mas'uliyat muvozanati	514
<i>To'xtamatova Nargiza, Boltaboyeva Marg'uba</i>	
Individual dars mashg'ulotlari orqali boksning faolligini aniqlash xususiyatlari	517
<i>Usmonov Mansur Qurbonmurotovich</i>	
Преимущества и недостатки использования виртуальных лабораторных работ по физике	522
<i>Тилова Турдихол Баратовна</i>	
Neyrolingvistik dasturlashning (NLD) nazariy va amaliy jihatlarini	529
<i>Xolikova Dilobarxon Maxsitovna</i>	

Tabiiy fanlar darslarini o'qitishda muammoli texnologiyalardan foydalanish usullari	533
<i>Ochilova O'g'iloy Mardon qizi</i>	
Communicative-Pragmatic Analysis of Binary-Based Paremmas in English, Uzbek, and Russian Languages.....	537
<i>Jumanova Sabrina Vaydullo kizi</i>	
Kurash mashg'ulotlarida raqamli texnologiyalar qo'llanilishi.....	542
<i>Melikuziyev Azizjon Adaxamjon o'g'li</i>	
O'spirinlarda kasbiy tanlov noaniqligi sharoitida mustaqil qarorlarni rivojlantirishning psixologik xususiyatlari	546
<i>Karimova Gulxumor Shodi qizi</i>	
ChatGPT kabi til modellarining ta'lim va fan sohasiga ta'siri	550
<i>Djabbarova Xabiba Kuvandikovna</i>	
Biologiya ta'limida qo'llaniladigan masala va mashqlarning turlari, mazmuni va kreativlikni rivojlantirishdagi o'rni	554
<i>Yusupova Lobar Nizomjon qizi, Raxmatov Uchkun Ergashevich</i>	
Сравнительный анализ русской и узбекской концептосфер в контексте преподавания РКИ.....	560
<i>Рустамова Феруза Махмуджановна</i>	
Professional ta'lim muassasalari o'quvchilarining kasbiy madaniyatini kompetensiyaviy yondashuv asosida rivojlantirish texnologiyalari	565
<i>Imomov Musurmon Pirnazarovich</i>	
Boshlang'ich ta'limda aksiologik qadriyatlar va raqamli kompetensiyalarni uyg'un rivojlantirish metodikasi.....	572
<i>Shabbazova Dilfuza Ruzikulovna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy ijodkorligini rivojlantirishda klaster integratsiyasi va refleksiv yondashuvning o'rni	576
<i>Shabbazova Nodira Xamzayevna</i>	
Umumta'lim maktablarida immersiv texnologiyalar imkoniyatlaridan foydalanish	579
<i>Axmedova Dilnoza Baxtiyor qizi</i>	
Tasviriy san'at ta'limida kompozitsiya o'qitishning takomillashtirilgan metodik tizimi.....	581
<i>Karshiboyeva Dilafuz Boxodirovna</i>	
Bo'lajak ona tili o'qituvchilarining og'zaki va yozma nutqini rivojlantirishda refleksiv topshiriqlarning o'rni .	584
<i>Altibayeva Malika Kuvandikovna</i>	
STEAM yondashuvi asosida rivojlantiruvchi markazlarning samaradorligini oshirish yo'nalishlari.....	587
<i>O'rinova Feruza O'ljayevna, To'xtaboyeva Maftunaxon G'aniyevna</i>	
Aholi o'rtasida ommaviy sportni rivojlantirishning ilmiy-uslubiy asoslari	591
<i>Davulov Ozodbek Qalandarovich</i>	
Tasavvufda ma'naviy tarbiya tushunchasi va uning nazariy-metodologik asoslari	595
<i>Satimova Sevinch Sardorbekovna</i>	
Teaching Literary and Non-Literary Forms of Speech to Young Learners.....	600
<i>Nargiza Tulyaganova</i>	
Pedagog kadrlarni innovatsion faoliyatga tayyorlashni boshqarish tizimini takomillashtirishning metod va mexanizmlari	604
<i>Aziboyev Shuhrat Olimovich</i>	
Cerebral falajli bolalarda sensor, diqqat va motor funksiyalar integratsiyasining faktorli tahlili	608
<i>Karimberdiyev Azamat Axmadjon o'g'li</i>	
O'smirlik davrida emotsional intellektni namoyon bo'lishining psixologik xususiyatlari	614
<i>Djumabaeva Manzura Bagibekovna, Zoirova Laylo Alisher qizi, Umirboyeva Zaxro Dilmurod qizi</i>	
Zamonaviy ta'lim modellari mohiyati va ularning pedagogik tizimdagi o'rni (4K, 5E, 5I modellari misolida).....	617
<i>Raxmatov Uchkun Ergashevich, Qodirova Marjona Azamat qizi</i>	
Ayollarni iqtisodiy faollikka tayyorlashda o'quv dasturlarini loyihalash tamoyillari	624
<i>Diyarova Shaxloxon Rovshan qizi</i>	

Interfaol ta'lim metodlari asosida o'qituvchilarning kreativlik qobiliyatlarini rivojlantirish metodikasi: tajriba-sinov natijalari tahlili	628
Abdiyeva Shodiyona Yodgor qizi	
Raqamli muhitda maktabgacha ta'lim tarbiyalanuvchilarining qo'shimcha ta'limini tashkil etish: tadqiqotlar sharhi	633
Amanova Dilorom Faxritdin qizi	
Kognitiv tilshunoslikda skript atamasi va uning voqelanish mexanizmlari	637
Fayzullayev Shohrux	
The Concept of Blended Learning and its Role in the Modern Educational Paradigm	641
Fozilova Maxina Adashevna	
Finlyandiya boshlang'ich sinf o'quvchilarida matematika fanini o'qitish metodikasi	645
G'aybulloyeva Yulduz Mexriddinovna	
Xalq hunarmandchiligi bo'yicha o'quvchilarning kreativ qobiliyatini rivojlantirish	651
Isoqov Shohruh Turabek o'g'li	
Communicative-Pragmatic Analysis of Binary-Based Paremias in English, Uzbek, and Russian Languages	654
Jumanova Sabrina Vaydullo kizi	
Internet-risk profilaktikasining bo'lajak o'qituvchilarni tayyorlashdagi o'rni	659
Mamatxanova Nargiza Toxirovna	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida inklyuziv ta'limni samarali tashkil etishning psixologik-pedagogik shart-sharoitlari	663
N. Sh. Abdullayeva, F. R. Valiyeva, S. S. Raximova	
Musiqiy-ritmik harakatlarning asosiy komponentlari va ularni rivojlantirishda SI imkoniyatlari	667
O. A. Shodiyeva	
Oliy ta'lim muassasalarida kredit-modul tizimi asosida ta'limni tashkil etishning pedagogik xususiyatlari ..	672
Y. R. Azzamov	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida integratsion yondashuv asosida bolalarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalashning pedagogik asoslari	676
Yakubova Zilola Zikirovna	
Aksiologik yondashuv asosida talabalarda mas'uliyatni rivojlantirish pedagogik muammo sifatida	679
Teshayeva Dilnoza Chori qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarni tasviriy faoliyat turlari asosida estetik tarbiyalash masalalari.	684
Yuldasheva Dilshoda To'liqinovna	
Профессиональная рефлексия как фактор развития научного интеллекта будущего педагога в системе педагогического образования	688
Анварова Хуснора, Исохонова Азиза	
Толерантность в мультикультурном обществе	692
Бекбосынова З. К.	
Методика работы над ошибками как средство повышения грамотности	696
Исмаилова Мадинабону	
Методы и подходы к развитию профессиональной лексической компетенции студентов военных направлений	701
Хамидова Нигора Тулкуновна	

OLIIY TA'LIM MUASSASALARIDA KREDIT- MODUL TIZIMI ASOSIDA TA'LIMNI TASHKIL ETISHNING PEDAGOGIK XUSUSIYATLARI

Y. R. Azzamov

O'zDJTU, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Annotatsiya: Mazkur maqolada O'zbekiston oliy ta'lim tizimida kredit-modul tizimini joriy etish jarayonining nazariy va amaliy jihatlarini tahlil qilingan. Unda ta'lim jarayonining shaxsga yo'naltirilganligi, mustaqil ta'lim ulushi, o'quv yuklamasining kredit birliklari orqali baholanishi hamda o'qituvchi va talaba o'rtasidagi interaktiv hamkorlik tamoyillari yoritilgan. Tadqiqot davomida xalqaro tajriba (ECTS, Bologna Process) bilan qiyosiy tahlil olib borilib, O'zbekiston oliy ta'limi uchun moslashtirilgan model taklif etilgan. Natijalar ta'lim sifatini oshirish, baholash mezonlarini shaffoflashtirish va talabani mustaqil o'qish kompetensiyasini rivojlantirishda kredit-modul tizimining samaradorligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: kredit-modul tizimi, o'quv yuklamasi, ECTS, mustaqil ta'lim, baholash mezonlari, ta'lim sifati, kompetensiyaviy yondashuv.

Abstract: This article analyzes the theoretical and practical aspects of introducing the credit-module system into the higher education system of Uzbekistan. It highlights the principles of learner-centered education, the share of independent learning, the assessment of academic workload through credit units, and interactive cooperation between teachers and students. During the study, a comparative analysis was conducted based on international experience (ECTS, the Bologna Process), and an adapted model for higher education in Uzbekistan was proposed. The results demonstrate the effectiveness of the credit-module system in improving the quality of education, ensuring transparency in assessment criteria, and developing students' independent learning competence.

Key words: credit-module system, academic workload, ECTS, independent learning, assessment criteria, quality of education, competency-based approach.

Аннотация: В данной статье анализируются теоретические и практические аспекты внедрения кредитно-модульной системы в систему высшего образования Узбекистана. Освещаются принципы индивидуальной ориентации образовательного процесса, доля самостоятельного обучения, оценка учебной нагрузки в кредитных единицах, а также интерактивное сотрудничество между преподавателем и студентом. В ходе исследования проведён сравнительный анализ международного опыта (ECTS, Болонский процесс), а также предложена адаптированная модель для системы высшего образования Узбекистана. Результаты показывают эффективность кредитно-модульной системы в повышении качества образования, обеспечении прозрачности критериев оценивания и развитии компетенции студента в самостоятельном обучении.

Ключевые слова: кредитно-модульная система, учебная нагрузка, ECTS, самостоятельное обучение, критерии оценивания, качество образования, компетентностный подход.

KIRISH

Bugungi kunda oliy ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar ta'lim jarayonini zamonaviy pedagogik yondashuvlar asosida tashkil etishni taqozo etmoqda. Xususan, kredit-modul tizimining joriy etilishi oliy ta'lim muassasalarida o'qitish jarayonini xalqaro standartlarga moslashtirish, ta'lim sifatini oshirish hamda talabalarning mustaqil o'quv faoliyatini rivojlantirishga xizmat qilmoqda. Mazkur tizim ta'lim jarayonini modul asosida tashkil etish, o'quv yuklamasini kredit birliklari orqali baholash hamda talabani individual o'quv trayektoriyasini shakllantirish kabi muhim pedagogik tamoyillarga asoslanadi.

Kredit-modul tizimi oliy ta'limda o'qitishning an'anaviy shakllaridan farqli ravishda talaba markazli ta'lim konsepsiyasini ilgari suradi. Bunda talaba faqat bilim oluvchi emas, balki o'z o'quv faoliyatini rejalashtiruvchi va boshqaruvchi faol subyekt sifatida namoyan bo'ladi. Shu sababli ushbu tizim talabalarning mustaqil ta'lim ko'nikmalarini rivojlantirish, tanqidiy fikrlashini shakllantirish hamda bilimlarni amaliy faoliyat bilan integratsiya qilish imkoniyatlarini kengaytiradi. Shuningdek, kredit-modul tizimi ta'lim jarayonini tashkil etishda o'qituvchi va talaba o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytiradi hamda baholash jarayonining shaffofligini ta'minlaydi.

O'quv jarayonida auditoriya mashg'ulotlari bilan bir qatorda talabalarning mustaqil ishlari muhim o'rin egallaydi. Bu esa talabaning o'z bilimini mustaqil ravishda boyitish, o'quv resurslaridan samarali foydalanish hamda o'z faoliyatini tahlil qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Hozirgi kunda kredit-modul tizimi Yevropa oliy ta'lim makonida keng qo'llanilayotgan ECTS (European Credit Transfer and Accumulation System) tamo-yillari bilan uyg'un holda rivojlanmoqda. Mazkur tizim talabalarning akademik mobilligini oshirish, ta'lim dasturlarini xalqaro standartlarga moslashtirish hamda o'quv natijalarini yagona mezonlar asosida baholash imkonini beradi. Shu nuqtai nazardan, oliy ta'lim tizimida talabalarni kredit-modul tizimi asosida o'qitishning o'ziga xos xususiyatlarini ilmiy jihatdan tahlil qilish, ushbu tizimning pedagogik imkoniyatlarini aniqlash hamda uning ta'lim sifatini oshirishdagi o'rnini asoslash muhim ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

Mazkur maqolada kredit-modul tizimi asosida o'qitish jarayonining didaktik xususiyatlari, uning talabalarining o'quv faoliyatini tashkil etishdagi roli hamda zamonaviy oliy ta'lim jarayonidagi ahamiyati tahlil qilinadi. So'nggi yillarda O'zbekiston oliy ta'lim tizimi kredit-modul tizimi asosida isloh qilinmoqda. Ushbu tizim 2020-yildan boshlab bosqichma-bosqich joriy etilib, bugungi kunda deyarli barcha OTMlarda o'quv jarayonining asosiy mexanizmiga aylangan. Kredit-modul tizimi talabaning ta'lim faoliyatini miqdoriy ekvivalent – kredit birliklari orqali o'lchaydi hamda o'quv yuklamasini aniq belgilash, shaffof baholash va talabaning mustaqil o'qish ko'nikmalarini rivojlantirishni ko'zda tutadi (Davidova, Zvonnikov & Chelishkova, 2018). An'anaviy tizimdan farqli o'laroq, kredit-modul tizimi ta'lim jarayonini shaxsga yo'naltirilgan, moslashuvchan va natijaga yo'naltirilgan qilishga xizmat qiladi. Talaba o'zining o'quv trayektoriyasini tanlashda faol subyekt sifatida ishtirok etadi, o'qituvchi esa bilim beruvchi emas, balki yo'naltiruvchi mentor rolini bajaradi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Oliy ta'lim muassasalarida kredit-modul tizimini joriy etish va uning pedagogik xususiyatlarini o'rganish masalasi so'nggi yillarda xalqaro va mahalliy ilmiy tadqiqotlarda keng yoritilmoqda. Mazkur tizimning nazariy asoslari, avvalo, Bologna Process doirasida shakllangan bo'lib, u Yevropa oliy ta'lim makonida yagona standartlarni joriy etish, akademik mobillikni ta'minlash hamda ta'lim sifatini oshirishga qaratilgan. Kredit-modul tizimining ilmiy asoslari European Credit Transfer and Accumulation System (ECTS) bilan chambarchas bog'liq. Ushbu tizim o'quv yuklamasini kredit birliklari orqali baholash, ta'lim natijalarini standartlashtirish va talabalar erkin akademik harakatlanishini ta'minlash imkonini beradi. Davidova N., Zvonnikov V. va Chelishkova M. B. (2018) o'z tadqiqotlarida kredit tizimi ta'lim jarayonini aniq rejalashtirish va natijaga yo'naltirishda muhim vosita ekanini ta'kidlaydi.

Pedagogik nuqtai nazardan kredit-modul tizimi talaba markazli ta'lim konsepsiyasiga asoslanadi. John Biggs tomonidan ilgari surilgan "constructive alignment" nazariyasiga ko'ra, ta'lim jarayonida maqsad, metod va baholash o'zaro uyg'un bo'lishi kerak. Kredit-modul tizimi aynan shu uyg'unlikni ta'minlab, o'quv natijalarini aniq belgilash va baholash imkonini beradi. Shuningdek, Benjamin Bloomning taksonomiyasi asosida bilimlarni bosqichma-bosqich egallash va baholash mexanizmlari ishlab chiqiladi.

Zamonaviy tadqiqotlarda kredit-modul tizimi kompetensiyaviy yondashuv bilan bog'liq holda tahlil qilinadi. Philippe Perrenoud kompetensiya tushunchasini real hayotiy vaziyatlarda bilim, ko'nikma va malakalarni qo'llash qobiliyati sifatida izohlaydi. Kredit-modul tizimi esa aynan shu kompetensiyalarni shakllantirishga xizmat qiluvchi didaktik model sifatida qaraladi. Mahalliy tadqiqotlarda ham kredit-modul tizimining pedagogik ahamiyati keng o'rganilgan. O'zbekiston oliy ta'lim tizimida ushbu tizimning joriy etilishi ta'limni modernizatsiya qilish, xalqaro standartlarga moslashtirish va talabalar mustaqil ta'limini rivojlantirish bilan bog'liq holda talqin etiladi.

Kredit-modul tizimi talabaning mustaqil ishlash ulushini oshirish, baholashning shaffofligini ta'minlash hamda o'qituvchi va talaba o'rtasidagi interaktiv hamkorlikni kuchaytirishga xizmat qiladi. Shuningdek, zamonaviy ilmiy ishlarda kredit-modul tizimi raqamli ta'lim texnologiyalari bilan integratsiyada o'rganilmoqda. LMS (Learning Management System) platformalari, masalan, Moodle yoki Google Classroom, talabalarning o'quv faoliyatini monitoring qilish, baholash va refleksiya jarayonlarini samarali tashkil etishda muhim vosita sifatida qaraladi. Bu esa kredit-modul tizimining faqat tashkiliy emas, balki innovatsion pedagogik model ekanini ko'rsatadi.

Xorijiy tadqiqotchilar kredit-modul tizimining afzalliklari bilan bir qatorda ayrim muammolarini ham ko'rsatib o'tadi. Jumladan, Graham Gibbs baholash tizimining noto'g'ri tashkil etilishi talabalar yuklamasining oshishiga olib kelishini ta'kidlaydi. Shu sababli kredit-modul tizimini samarali joriy etishda baholash mezonlarini standartlashtirish va o'qituvchilarning metodik tayyorgarligini oshirish muhim hisoblanadi. Umuman olganda, tahlil qilingan adabiyotlar kredit-modul tizimi oliy ta'limda zamonaviy pedagogik paradigma sifatida shakllanib borayotganini ko'rsatadi. U ta'limni shaxsga yo'naltirish, mustaqil o'qish kompetensiyalarini rivojlantirish, baholash jarayonini shaffoflashtirish hamda ta'lim sifatini oshirishda samarali vosita sifatida e'tirof etilmoqda.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotning nazariy asosini kompetensiyaviy yondashuv, kredit-modul pedagogik modeli va raqamli ta'lim tamoyillari tashkil etdi. Ishda quyidagi metodlar qo'llanildi:

1. **Nazariy-tahliliy yondashuv** – kredit-modul tizimining nazariy asoslari, xalqaro tajriba (ECTS, Bologna Process, Asian Credit Transfer System) o'rganildi.
2. **Taqqosloviy tahlil** – O'zbekiston oliy ta'lim tizimidagi joriy holat xorijiy modellarga nisbatan baholandi.
3. **Empirik kuzatuv** – 3 ta OTM (UzSWLU, TDIU, TATU) misolida 120 nafar talaba o'rtasida kredit-modul tizimining samaradorligi va o'quv motivatsiyasi o'rganildi.
4. **Diagnostic so'rov va refleksiya** – talabalar o'z o'qish jarayonining mustaqillik darajasi, baholash mezonlari va raqamli platformalar bilan ishlash ko'nikmalarini tahlil qildilar.

Tadqiqot metodlarining qo'llanishi jarayonida har bir bosqich o'ziga xos ilmiy maqsad va amaliy natijalarni ko'zda tutdi. Nazariy-tahliliy yondashuv kredit-modul tizimining pedagogik mohiyatini ochib berish bilan birga, talabaning o'quv faoliyatida kompetensiyaviy yondashuvning afzalliklarini asoslab berdi. Shu bosqichda o'qitishning modullashtirilgan tuzilmasi, ta'lim mazmunining segmentatsiyasi hamda natijaga yo'naltirilgan baholash mexanizmlarining ilmiy asoslari o'rganildi.

Taqqosloviy tahlil jarayonida esa O'zbekiston oliy ta'lim tizimida amalda qo'llanilayotgan kredit-modul modeli Yevropa mamlakatlarida (xususan, Germaniya, Finlyandiya, Italiya) va Osiyo davlatlarida (Janubiy Koreya, Yaponiya, Malayziya) joriy etilgan tizimlar bilan solishtirildi. Natijada, O'zbekiston modeli kredit hajmi, o'quv yuklama miqdori va baholash tizimi jihatidan umumiy o'xshashlikka ega bo'lsa-da, mustaqil ta'lim monitoringi, individual o'quv trayektoriyasi hamda onlayn refleksiya mexanizmlarini rivojlantirishda hali takomillash-tirishni talab etishi aniqlandi. Empirik kuzatuv bosqichida o'tkazilgan tadqiqot talabalarining o'quv motivatsiyasi, mas'uliyat hissi va raqamli savodxonlik darajasining kredit-modul tizimi joriy etilgandan so'ng sezilarli darajada o'zgarganini ko'rsatdi. Xususan, eksperimental guruh talabalarining 68 foizi mustaqil topshiriqlarni bajarishda onlayn resurslardan (Moodle, Quizlet, Google Classroom) faol foydalana boshlagan.

TAHLIL VA NATIJALAR

Diagnostic so'rov natijalari shuni ko'rsatdiki, kredit-modul tizimida talabalarining o'quv motivatsiyasi asosan uch omil bilan belgilanadi: baholashning shaffofligi va ochiqligi; raqamli platformalar orqali o'z natijasini tezkor ko'rish imkoniyati; o'qituvchi bilan teskari aloqaning interaktiv shaklda tashkil etilishi. Mazkur natijalar kredit-modul tizimi faqat tashkiliy yangilik emas, balki talabaning o'quv jarayoniga subyektiv yondashuvini shakllantiruvchi pedagogik paradigma ekanini tasdiqlaydi. Shuningdek, tizim talabalarining o'zini o'zi rivojlantirish, vaqtni boshqarish, maqsadli o'qish va tahliliy fikrlash kabi metakognitiv kompetensiyalarini shakllantirishda samarali vosita sifatida namoyon bo'ldi.

O'tkazilgan tahlil natijalariga ko'ra, kredit-modul tizimi oliy ta'limda ta'lim natijalarining aniq o'lchov mezonlarini belgilaydi (ECTS krediti – 25–30 soatlik o'quv yuklamasi), talabaning mustaqil ta'limga ajratilgan ulushini o'rtacha 60 % gacha oshiradi, o'qituvchi va talaba o'rtasidagi interaktiv hamkorlikni (onlayn baholash, LMS tizimlari orqali) kuchaytiradi hamda o'quv jarayonida moslashuvchanlik va mobillikni ta'minlaydi, ya'ni fan kreditlarini boshqa OTMlarda tan olish imkonini yaratadi. Biroq tizimning samarali ishlashi uchun ayrim muammolar ham mavjud: baholash mezonlarining bir xilligi ta'minlanmagan, ayrim o'qituvchilarning raqamli kompetensiyasi yetarli emas, mustaqil ta'limni monitoring qilish mexanizmlari to'liq yo'lga qo'yilmagan.

Shu bois tizimni milliy sharoitga moslashtirishda o'qituvchilarning raqamli-pedagogik tayyorgarligini oshirish, LMS (Learning Management System) asosida baholashni standartlashtirish, talabalarining refleksiv faoliyatini rivojlantirish uchun onlayn portfoliolarni joriy etish hamda kredit-modul tizimini fanlararo integratsiya va kompetensiya asosida qayta loyihalash muhim yo'nalishlar hisoblanadi. Kredit-modul tizimi natijasida talabalar o'z o'quv mas'uliyatini oshiradi, mustaqil o'qish, vaqtni rejalashtirish va natijani tahlil qilish malakasiga ega bo'ladi. Bu esa raqamli transformatsiya sharoitida lifelong learning (umr bo'yi o'qish) tamoyilining shakllanishiga asos yaratadi.

XULOSA

Kredit-modul tizimi O'zbekiston oliy ta'limida sifatli o'qitish, shaffof baholash va talaba shaxsining o'zini o'zi rivojlantirishini ta'minlovchi zamonaviy mexanizm hisoblanadi. Tizimning to'liq ishlashi uchun pedagogik va texnologik infratuzilmani takomillashtirish, baholashning milliy standartlarini ishlab chiqish hamda raqamli o'quv muhiti orqali mustaqil ta'lim kompetensiyasini qo'llab-quvvatlash zarur. Kredit-modul tizimi oliy ta'limda o'quv

jarayonini natijaga yo'naltirilgan va shaxsga moslashtirilgan tarzda tashkil etishning eng samarali mexanizmlaridan biri sifatida e'tirof etilmoqda. Ushbu tizim talabalarning o'zlashtirish darajasini faqat yakuniy nazorat orqali emas, balki butun o'quv faoliyati davomida uzluksiz monitoring asosida baholash imkonini beradi. Natijada baholash jarayoni talaba uchun faqat nazorat vositasi emas, balki o'zini rivojlantirishga undovchi reflektiv mexanizm vazifasini bajaradi.

Tizimning joriy etilishi ta'lim sifatini oshirish bilan bir qatorda o'qituvchilarning metodik yondashuvini ham tubdan o'zgartirdi. Endilikda o'qituvchi kompetensiyaviy yondashuv asosida dars jarayonini loyihalovchi, raqamli resurslardan foydalanuvchi va talaba faoliyatini tahlil qiluvchi maslahatchi rolini egallaydi. Bu esa ta'limni an'anaviy "bilim berish" modelidan zamonaviy "o'rganishni o'rganish" paradigmasiga o'tkazadi.

Umuman olganda, kredit-modul tizimi O'zbekiston oliy ta'limining innovatsion rivojlanish bosqichiga o'tishini ta'minlaydigan pedagogik mexanizm bo'lib, u talabaning mustaqilligi, ijodkorligi va kasbiy raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi. Ushbu tizimni yanada takomillashtirish va amaliy mexanizmlarini rivojlantirish mamlakatda raqamli ta'lim ekotizimini barqaror shakllantirishning muhim omili hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Anderson, T., & Dron, J. (2017). Integrating pedagogy and technology in online learning. *Educational Technology & Society*, 20(3), 18–27.
2. Davidova, O. V., Zvonnikov, V. I., & Chelishkova, M. B. (2018). Credit-modular system in higher education: Methodological foundations. Moscow: Academy of Education Press.
3. OECD. (2021). The future of education and skills: Education 2030 framework. Paris: OECD Publishing.
4. UNESCO. (2023). Digital Learning Competence Framework for Higher Education. Paris: UNESCO.
5. Garrison, D. R., & Vaughan, N. D. (2008). Blended learning in higher education: Framework, principles, and guidelines. San Francisco: Jossey-Bass.
6. Means, B., Toyama, Y., Murphy, R., & Baki, M. (2013). The effectiveness of online and blended learning: A meta-analysis of the empirical literature. *Teachers College Record*, 115(3), 1–47.
7. Graham, C. R. (2019). Current research in blended learning. In M. G. Moore & W. C. Diehl (Eds.), *Handbook of distance education* (4th ed., pp. 173–188). New York: Routledge.
8. Hrastinski, S. (2019). What do we mean by blended learning? *TechTrends*, 63(5), 564–569.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №3(2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.